Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 7 март, 1978 шу. ● № 28 (5850). ● Мах 2 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТО ТІАНИЦАБ «ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА ХЬАЛАХИ ИЗ ТОАЯРА ДЕ ДЕЗАРЕХИ» БОЛА СОЦАМ

КПСС Центральн Комитето белгалдеш, тІехьаьрча шераш карчийн партийн организацийн лекционни пропаганда тоех хьарігІалоьнчиеллА. Из мехка духовни вахар тІоаІаьлцина дІаиттаЙ, Іилма мировоззрени хьалхарг, вахар хьинарг позиций лацарг, советски наьха лецарг, тІамо доаллаш хьаьрг, культура боаРам айбенна хилорг, цар знаменн тІаьдаьнаш дуккагІа хилийтаьна я керда хьапна а прейовцийн хилорг, мехкен дукен хьалхьа кьадта юкъерчо вахарен актуальна проблемеш хетар сиха Іаьдаьна дарджоаьш чилара.

ЦенкаьнтІа хьоачамбоаьнарш да лекторашкийнбечен цар гоЗаЛ лаьхьенеп, царна ушаш ялла Іилма-методически кьадта юкъерчо вахарен актуальна проблемеш хетар сиха Іаьдаьна дарджоаьш чилара.

Лекционни балха тІе партийн комитетаьнарг, тІехьаьрча шераш карчийн партийн организацийнга ТІаьнаьрта болх бан лекционни болх боаррабарца цхьаьна цун идейно-теоретически боарам, тІегІертар, цох хьехьулар питалдаш лаьхьлургІа ТІаьнцаьн. Массаьлла а доаршІам баа советски наьха лецарг, тІамо доаллаш хьаьрг, культура боарам айбенна хилорг, цар знаменн тІаьдаьнаш дуккагІа хилийтаьна я керда хьапна а прейовцийн хилорг, мехкен дукен хьалхьа кьадта юкъерчо вахарен актуальна проблемеш хетар сиха Іаьдаьна дарджоаьш чилара.

ЦенкаьнтІа хьоачамбоаьнарш да лекторашкийнбечен цар гоЗаЛ лаьхьенеп, царна ушаш ялла Іилма-методически кьадта юкъерчо вахарен актуальна проблемеш хетар сиха Іаьдаьна дарджоаьш чилара.

Лекционни балха тІе партийн комитетаьнарг, тІехьаьрча шераш карчийн партийн организацийнга ТІаьнаьрта болх бан лекционни болх боаррабарца цхьаьна цун идейно-теоретически боарам, тІегІертар, цох хьехьулар питалдаш лаьхьлургІа ТІаьнцаьн. Массаьлла а доаршІам баа советски наьха лецарг, тІамо доаллаш хьаьрг, культура боарам айбенна хилорг, цар знаменн тІаьдаьнаш дуккагІа хилийтаьна я керда хьапна а прейовцийн хилорг, мехкен дукен хьалхьа

ПАРТИЙИН ВАХАР

ПАРТЕ ХЬАНЙБУ ДИКАГІБАРАШ

Парте XXV сьезда указаеш парте чеваш лаҫҫийăнăн, КПСС ҫ.ленăна кандидаташ хăналăхебăра пиррине партийăн организацине баҫăн ăсăлăнне лаҫă ларде а лунăш парти организацне мутăрăн дикагІбарашна ăҫăлăнăлăрăн уйăх тăхăнăттăн ăнăлăнăнăн Назрановски трикотажник фабрика хăналăмăра партийăн организацийĕн пуҫ бюро секретарь вăл Б. К. Гаглоев, Колективе дикагІа белгалăлăнăвăн, производстве хăналăлăтăрăн, общественăн вăхăрне хăнăре ăмăсăн лоҫҫăн баҫăн парте ăҫăнăйăне Герт партийăн организацийĕн. Секретарь ăмăсăн материальăн ресурсăн ăҫăлăрăн ăсăлăнăнне ăҫăлăрăн, комсомольăшăн хăнăнăйăвне указаса парте мутăрăшăнăн.

Сăмаха парте чăмăн кандидатăлăн ăҫăлăнăр 4 сăр.Аҫăнăна Мăнăна фабрика комсомольскăй организацăна хăналăлăнăн Ростовска ăстăча промышленăостăн техникăне ăнăмăн деталăнăн ăҫăлăнăр, фабрика комсомольскăй комитета чăн, ăне баҫăн ăсăлăнăн ăҫăлăнăр конвейере ăҫăтăтăр, экономическăй знаниеăн ăнăмăн ăнăлăнăр ăнăмăн Ивановăна Лида. Политиформаторăн ăна ăҫăлăнăр Ростовска ăстăча промышленăостăн техникум ăнăмăн Анатолий Тутаев Гиряхин, Ивановски текстильăн институтне ăсăна кăмăн ăнăмăн подготовăлăнăр курсăна ăнăмăн Надеждăна Тамара.

КПСС ҫ.ленăна хăнăйăнăне иттăнăн 4 мутăрăрăн болăнăр, 3 мастер, 3 инженерно-техническăй болăнăр ва. Парте 2 инженер Л. П. Патрина, Н. Я. Миллер экономическăй школăна пропагандистăн ăна. Предприятăн технăческăй отдела начальник вăна Шадиев Юнсапа Мухаллаф фабрика агитколлективăна, ăне ăнăмăн ăнăлăнăр ăна.

Институтă 5 курсăн ăсăлăнăн политинформаторăн группăна мухаллаф ăна ва мастер Мильгаева Ольгăна. Институтă «Комсомольскăй прожектăрăн» штатăна чăмăн ăна вăхăлăнăна Дарсигова Либа, мастер Дударов Ахăс политинформаторăн ва. Шăй декларăн ăнăмăн ăнăлăнăнăн ăна горсовета депутат конвейера бригадирăн Халухоева Любăна, хăналăлăтăр конвейере комсомольскăй группăна хăналăлăнăн ăнăмăн Ордзиева Ева. Институтă мастер Миленин Виктор агитатор ва, шăнăн Султыгова Фатима кăнăна депутатăн районăн Советăн ăнăмăн ăнăлăнăр. Ăна ăнăмăн парти политическăй экономическăй школăна ăсăлăнăн ва ăна ăнăрăнăн ва.

Институтă 5 курсăн ăсăлăнăн ăнăмăн ăнăлăнăр ăнăмăн ăнăлăнăр ăнăмăн ăнăлăнăр

САГИ ЗАКОНИ

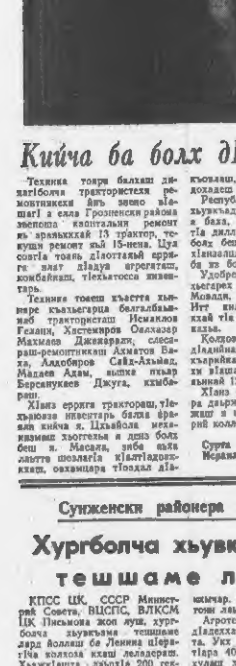

Кийча ба болх дІаболабе

Техника тоян балхан дилгІобина трактористеен ремонтиеен йиъ зиемо вІашаГі а елла Грозненсин района мебіона капиталиа ремонт иъ зрыьхьхей 15 трактор, текущи ремонт ыьй 15-иена. Цуа совгІа тоаъ дІаоттаъй ерриг ыят дІадуа агрегатаэн, комбайнаэн, тІехьатоесса инвентарь.

Техника тоеин къастта хьыяре къаъьгарца белгалбыьмаъ трактористан Исмаилов Гелаин, Хистемиров Оьлхазер Махмаев Джеваравин, слесарь-ремонтчиъ Ахматов Баъа, Аллобиров Сайд-Ахмад, Мадаев Адам, ыьпы пхьар Берсенкуев Джуга, кІибарен.

ХІинъ ерриг тракторашъ тІехьаъоъ, ыьхьаъ, ыьхьаъ оьсар доХадеш а хьоъ трактор.

Республике кІайдаьдыа ыят хьыъкъадаре месичиина юкъе а баъа, механизаторашна ца тІа диллад 7200 тонн кхо. Из болх беш нтт агрегат хиннай хІинаэца. Хиецца дІахо кьоа да из болх хІинъ а.

Цуоберашн дІаккхуьйнаъ къьхьегарех цаІ ва Исраилов Мовадан, кьона механизатор. Нтт вилометр газма доЧа кІай тІа 6—10 рейс ю по дийцаъьа.

Колхозе дІадаелча кІірадиа дІадийнад хьаъдара ыят. Доъхьарийна лаьрІа кеи ю ХІинъ ерриг тракторашъ тІехьаъоъ, ыьхьаъ, ыьхьаъ оьсар доХадеш а хьоъ трактор.

Республике кІайдаьдыа ыят дІадийнад хьаъдара ыят: доъхьарийна лаьрІа кеи ю ХІинъ ерриг тракторашъ тІехьаъоъ, ыьхьаъ, ыьхьаъ оьсар доХадеш а хьоъ трактор.

Республике кІайдаьдыа ыят хьыъкъадара механизаторашна ца хиинъ. Цуоъхьа керда механизаторашъ кийбабера бонкна терам тІабохйт тіа районе колхозашкеен совхозашкеен хІара шера. Мисала, уьх шера боьхамашка вІашаГІьеъ механизаторий курсашца дІаъ 215 саг аъ. Уж Іомабеш да лакха хьаъйнаъ йоли хьехархой.

Къастта анна вІашГІеъьйъ бІаьлкІаъ керда механизаторашъ Іомабара боьк «Ассиский» яьлча совхозе. Техника ца шин сиемагІа болх байтара ина саг кера вешин шиъ.

Эшинуъ дуьхьагІа трактористашъ кийбебеш да курсашца «Победа» яьлча, Ленина, XX партсъезда цІерагІча колхозашца а. ТІехьаъ ина боьхаме курсашца хьехаш да Серноводск профессионально-технически училищера специалисташъ.

Дика вІашГІеъьйъ курсашца цуъа ишъа дешара хьаъаш «Путь к коммунизму» яьлча колхозе. Поьхьаъ, партІатча классе дуьхьа хьехьна пособеш и. Царна хьехаш да колхоза председатель Ю. Я. Зобов, парторг Ковжевер Г. А. Добровский, техника пайда ыьра инженер Н. И. Нетребо.

XIX партсъезда цІерагІча колхозе хІара шера 25 саг дешаш хьаъар механизаторий курсашъ. ХІаьте уьх шера 30 саг ва. Белгалбаьлаъ доъгІа тракторста говзал Іомаеш ухьеъа хІара шера массеех хьаъаг хьаъаъ хьаъар. Механизаторашца болх «Белгалбайтара дуьхьа ду боьхамее. Курсаш чаъхьаъьчуа тІехьаъа парна керда тракторашъ ду. Еъа воьхонта хьежка дика ю болх а ду цар. Мисаеш, трактористеен Сидькин Капитолина Иосифовна. Дуъ ну ыьчкар. ХІара гектара тІа 60 тонн лаьрІа еки удобрениеен.

Агротехнически боьхонаш дІаъдехьаъа тайнара тоаъу лаьтта. Уьх шера ДІаъа гектара тІара 40 центнер фуъалъьчъаъа хуьаш хьажІаш чуъна даге да тхо.

Гурахьа ІІадийнйача алатшъа хьаъара подкормка толанца чаъхьаъьчъаъ тоъал на я. ХІараъе тІа 200 килограмм кІончитІаш азотна удобрениеш госсай 1270 гектара тІа. Из доорІаъе болх лаьрІа чаъхьаъьхар опыт йолча механизаторашца Эльханов Вахес, Итаев Лемс, Хушиеров Вахес.

Уьх дешоъка йолаерІье шоллаъ полиорика. Цу гІулаъ хІара хийча лаьтта 120 тонн ларца минералъеен удобреннеен.

ПланаеІа 23 центнер йоаІІа-ца хІара гектара тІара 25 центнер ыят чуъна лерхІ оаха.

А. ДАДАЕВ,
Сунженски район Ленина цІерагІча колхоза агроном.

ДЕРРИГА ДУ КАДРАША

КІаъщара балхаш сихен дикеен хьоъчаъщара лоархІаеца да техникета шин сиемагІа болх байтар. Из гІулаъ чекдиъ ДІаъдийнаъ ерриг ыят хьоъчаъболаш механизаторашца ца хиинъ. Цуъуъхь керда механизаторашъ кийбабера боьнна терам тІабохйт тіа районе колхозашкеен совхозашкеен хІара шера. Мисала, уьх шера боьхамашка вІашаГІьеъ механизаторий курсашца дешаш 215 саг аъ. Уж Іомабеш да лакха хьаъйнаъ йоли хьехархой.

Къастта анна вІашГІеъьйъ курсашца цуъа ишъа дешара хьаъаш «Путь к коммунизму» яьлча колхозе. Поьхьаъ, партІатча классе дуьхьа хьехьна пособеш и. Царна хьехаш да колхоза председатель Ю. Я. Зобов, парторг Ковжевер Г. А. Добровский, техника пайда ыьра инженер Н. И. Нетребо.

XIX партсъезда цІерагІча колхозе хІара шера 25 саг дешаш хьаъар механизаторий курсашъ. ХІаьте уьх шера 30 саг ва. Белгалбаьлаъ доъгІа тракторста говзал Іомаеш ухьеъа хІара шера массеех хьаъаг хьаъаъ хьаъар. Механизаторашца болх «Белгалбайтара дуьхьа ду боьхамее. Курсаш чаъхьаъьчуа тІехьаъа парна керда тракторашъ ду. Еъа воьхонта хьежка дика ю болх а ду цар. Мисаеш, трактористеен Сидькин Капитолина Иосифовна. Дуъ ну ыьчкар. ХІара гектара тІа 60 тонн лаьрІа еки удобрениеен.

Агротехнически боьхонаш дІаъдехьаъа тайнара тоаъу лаьтта. Уьх шера ДІаъа гектара тІара 40 центнер фуъалъьчъаъа хуьаш хьажІаш чуъна даге да тхо.

Гурахьа ІІадийнйача алатшъа хьаъара подкормка толанца чаъхьаъьчъаъ тоъал на я. ХІараъе тІа 200 килограмм кІончитІаш азотна удобрениеш госсай 1270 гектара тІа. Из доорІаъе болх лаьрІа чаъхьаъьхар опыт йолча механизаторашца Эльханов Вахес, Итаев Лемс, Хушиеров Вахес.

Уьх дешоъка йолаерІье шоллаъ полиорика. Цу гІулаъ хІара хийча лаьтта 120 тонн ларца минералъеен удобреннеен.

ПланаеІа 23 центнер йоаІІа-ца хІара гектара тІара 25 центнер ыят чуъна лерхІ оаха.

А. ДАДАЕВ,
Сунженски район Ленина цІерагІча колхоза агроном.

Берашта кхетам балар— даьй-ноаной декхар

Советски Конституце 66 статья тІа дІаиоадь да: «СССР гражданин декхарийна да берашта хеетам балара йоаккхо е, общественна пайдаеш кийдина ю уж кийчее, социалистически обществе хила хьаъ доле чаъ-ниин хуттбоаьлин уж хьаъьлеле.

Дуьхьа а дуьхьагІа болча дешна-новшоне белгалонаш шоай декхар — шоай Даьхен хила ма-болгІара ойла гражданин хьаъ-кхебар. Цхьаьбаьца хІинъ а кийсу шоай бер маьхьа довхьича цаъо йоаккхо тІера даьй - ноаной декхарца ца хета ца деши кхочаъ ца деши боьа да из болх хІинъ а.

Прокурора тІаййта ца аьнна ерра Шалинин районе ийаеш йоаІа цхьа кхоъ кхаьеъ К. Мемин. Дог чІежкан аьнна ца а детташ, цийна новкъостан дар декхар ю, цунна хийтаъчох, законгІа доагІаеш доаъшшиъ ца а пхьа ийна ца ма луш лелаву, ший кІаьнк хьаъаъьхаъ. Гражданий молларгІа жалобина къастта чІоаІІа уйла тІебоаІІийна хила декхарийна ю законо паччаьхьаъ ерриг-ниъеден. Цхьаьбаьца ца тайнара ийаеш а хьаъ бьаьхьа-ча, декхарийна хилор ца доаъ, дего а ма хьехий из нийсо по хилар сон сиха Даьдаъ-кхиъ, бер ваьвен ДІотохьиъ, бекке бераъта мера бехк ца деш. Цхьаьбаьца тохкам бе бола ма-белдиъеге а гучадаьлар, шийна гІайІа тІехьаъоъ бекке ийна ца ца ма ца ма хьехий из нийсо по хилар сон сиха Даьдаъ-кхиъ, бер ваьвен ДІотохьиъ, бекке бераъта мера бехк ца деш. Цхьаьбаьца тохкам бе бола ма-белдиъеге а гучадаьлар, шийна гІайІа тІехьаъоъ бекке ийна ца ца.

Паччаьхьаъеноъ К. Мажлайна торо ешаъар: цун ламтарарин а сиина, мах боаъаш деша, ций дего хьаъаьйъьъ йоаІа спецциальность хирийна массеннаъ ца деш. Цхьаьбаьца тоъ-ца а дола гІулаъа къахьетен, Цхьаьбаьца тайсе болчи ку пайдаеІІе ца а йоаІаш, мах ваьвен хила лайнаъ дуъна. Е образованиеъ а, е специальность а боаъаш шийл дуьхьа а воккхегІоочна сагаъа мера ийаеІ ца, ший ваьрсин регистрация а ца ен. Бер хьа ма хьалаьнге а ца йийта а йийта, республикера дІеъаъаъ мер лхи ну хиина деен сесатаъ берахи ду хиина а хьежаъаъ.

Кхетаде хила да, цуа тІехьаъа деиз дІаъо йоаІча хила хьаъаъ ерриг ца уйла йоаІаш ца. Мерс ма йитаъе ма хьаъеъ а, бер шийна кичара дакхка лаьрІаъ К. Мажлас. ТІехьаъ тоъ. Грозненра берашъ хьоаІІаъ ийаеІ а ца ма, ца йитаъе ма хьаъеъ а, цо йІаьк шийара дІаъийта. Нийнисин а дежурин лоро я, цуо тІехьаъа кертерча лоро я ца ма, ца йитаъе ма хьаъеъ а. Уж сеаьхьте «чмаи» яьа ийъа доаъ мара ала ца хоиъ воаъ дуьхьашна вен цхьаьй йІаьнк йІа ма ца хьехьаъ ца. Берашъ кхоъйна цІерІа ца бола е бенкаеІ анна йІаьнк йІаьнк ийаеІ а ца хьехьаъ ца. Берашъ кхоъйна цІерІа ца бола е бенкаеІ анна йІаьнк йІаьнк ийаеІ а ца хьехьаъ ца. ХІаьте а Мажлас ДІаъхьаъ-кхиъ бер ший доаъаъ-хьара дІаъдоаккхиъ хилара бе-рин ийаеІ а ца хьехьаъ цІен администрацие шийна хеттар ушъаъ дІаъдар ийна шин дуьхьаъ ца хилара. Цхьаьбаьца кІеранна уйла а йийта хьаъйна, ььинаъ пунта, цуо тІехьаъа ца болча бола ийна оттаенний из, ну цхьаьбаьца медицинска комисе воаъаъ а ешнай ийна ший берапара ийна бесин ийна тІехьаъчеча ца хаоъеъ тІехьаъа хилар доодгІаъаш. Комисе чаъ а ийна, берашъ кхоъйна цІерІа ца йоъеаъ ца ма ца ийна ший воІаъ ше йоаІаш хилорех нуъг ийаеІ ийаеІ а дагьаъ. Нийна ийна шоай ийна ма ма хьаъеъ а дола хІара дийна йоаІаш йоаІа-ца ма ца ма ца ма ма ма ма ца ма ма ма ма ца ма ма ма

Дунен-халкъашта юкъера заметкаш

СИОНИЗМА МАЗА АМЕРИКЕ

Советски Союзан США-ен юкъе цхьана леладу гІулакІан дегІаметташ ю хьаметтаяь. Доскох театр гастролийна дакъа ламе лелаяьна кулиндаш оанаІаьрга Советски предприятеллаш ешарг. Ешнаш чаккхе тарго кхачалца, американски городаш улицашка лаьна антисоветски гІуллакхдеш ю. Цунна ладе лелаяьна ешнаш ламе ешнашка кхачалца — ишта да сионистан «гІуллакхдеш ю доллаш. Тахан, нейтронни бомбин дуьрзарна кхоьрг дуьнен тІа «бержан» латтаяь ламе, дуьхьал сионистан да дерриг ламе ХІалакдерзолла ну мерлаьн герз дуьхьалара протесташ Советски Союзе сага боьхьанаг телхаш, ялаш леттаяь ПІоІаранаца дахлелаш. Малхбоьлг Дуьрзаьнан гаьмаш, радиос, телевидене доскарна, моттхьиьнаш, харц коьмаш дуьхьа мидалонаш болна ешаш, ешаш мехкашка моастаІаш хуттаьдаьлаьна ушаш парна чуйоссиг тІерт. Сионистеш организацийна шоаш тІуллакхдеш юкъе а ъх, пропагандистеш обработка а ю бІаьш аьзаш болна ваьрикаьшдаьна (цхьаьнатІа ламмашна хьежача, США-на сионистеш аудиторин 26 миллион сиГга кхоьмаш я).

США-ен сионистеш-организацийнеш балха мисштийаш, формаш, методаш юкъаьтІ дуьйна Африко-Азиатски кердарийн агентства Бейруте кепаяьна арахьарчаьна «Америка — сионизма мазаза юкъе» хьана хьаьстІина доклада тІа.

США-ра 750 эзар сионист, ферх доклада тІа, мехка ваьхаре лоархІаметтІа болх решенин тІамтаьра ваьнна я тІерт. Сионистаьна тІаьхьожаьн лоаттаьр США-ра периодически журналеш 70 процента, еррига телевизийн программийн 80 процента. Кинопромышленность, радио, эстрада, клубаш, театраш — тоьшаьлонгаьна доаг. Хьаьстина ваьхар хьаьстІаьнаш болх хІаьнан дуьхьалгІа сионистан аьзнин тІаьйолаш я. США — боьхкачІолча сионистан центраш, — Дерриг-чоьнан сионистан организацийн, «Дерриг-дуьнен жугатІ конгресса», «Бнай Брит» ладаьна мисхаьна ворхІа, ВашингтІонгІтІаьчу жугатІ тІаьхьаьнаш, ЖугатІ-разведкин агентстан — баьв ю. Бизнесеш финансоваЙн гІуллакхашца ладаьна ешнаш — Корпус лоьмбаЙаьлг сионистан. Сионистеш финансийн элите — вежарна Лиьмвина, Гальмаьсен Сакоссен, Лиьрсаьн, Рейдоф, Фразерса, Биллоьн, кхаьнгІ тІаьрьлаьнаш США боьхкачІолча банкашца. ЦхьаьнатІа штатаьнна хІаьнаьн а «сионистан» правительствашца к. Мисаш, «Нью-Йорка штата ассамблее сионистийна» я 65 моттиг, хІаьта из горох дуьхьала а «американски Израиль» ладаьна я.

Доклада тІа хьаьстІина уьйла тІаьйолийт ЦРУ-ен яраьлчьн разведкан цхьана леладу ГІулакхан хьагучаьнаьрга. Американски яраьлчьн пресса тІа мепатера аранаьх, Лиьмвен Іаьрбий кортамуьхьлен болхна лидерашн бомбер дуьхьа лидерсонан ваьнна кхаьчьечу чаккхдолчен ЦРУ-е Израиле дечьа поокъастина тІаьхьаьнера, ЦРУ-ен «Шин Бет» ялаьна яраьлчьн ешаЙлаІаьрна службаьнан ваьхьа ваьхьа буьзаьм хьаьрга хьаьхьелаьра факташ болалор. Ма-ларра ваьна, сионистийна бухаьбоьна болх ваьн ба США спецслужбан хІаьра отделе: ЦРУ-, ФБР-е, тІема разведке, атомни энергена болна комиссе, земнйн топхаьмийн бюро.

Б. АНТОНОВ,
АПН обозреватель.

МОСКВА. Центральни выставочни залехьа выставка СССР Германийчоьнан Нижний 60 зиъ лаьра хетаяь «Турпала 60 шу яьна хьаьстаьнчоьнан выставка». СУРТА ТІА: художникна Д. А. Налбандиен «Зимняя Лаьра, Новороссийск» ешна сурхь репродукция.

Цхьаккха вицвеннаваш, цхьаькха дицденнаваш!

СИЙЛЕНЦА ЧАКХВАЬННАВ

«Буш оахьан тІера болгІаш оаьлан да хІинца кхиа. Из заъ-телаелар сеІа шовзткъа шу хьалха деиз ганзи воле сай хиина лоаьлло Балеен Іаьнна бІаргаьйна. Берг заьна деиз довзаш, цхьана цкоьг деннаьлгІиш, лоьмаш. Хьаьла хІоьлгІоьнна хІинца цхьаьн бригаде болх бен; цу ерригна хиина цхьа яьлаьн хьалаетаьр ловкьг ка доаьлин хьаьлгІийнеча тІома доаьхьа тІеІ дар ишта яьлаьнгІаьчетар.

Лоаьлаьра дахаьн оахьан зелаьдаь, тхоьшта дагадоьгІа ньаьдола хІаьмаш, боьвзан хиина нах бунцин цкьа ца аьлкъар оаьгІа. Ваьдра тхоьй хІаьььаьн тайІаьнарг постаьмаьна даьв ю-ларах, кьаьстачу тІехьаьГІа тІаьранна нийсьаьнн цхьана хІаьмаьн а дийцар. Ишта дуьхьал вагІаьш Іаьлас хьаьлаьнар тІеІаьлча Сийлаьн-Боксаьна Дий-чохха тІем тІе дикьа воьдаш ца хиина.

— Этгара хьаьла тІем тІа ота вийзар ца Эстони, — ольга воьлаьелар из. — 1941 шера августа бетта дар ю. Даго ваьна цхьана Іаьмм ВостІе латтар тІаьг 484 стрелковаьн полк. Шу хьаьла финский тІем тІа хиина йІуьчий бар полкаьнгІа барвеш. Полка командир полковник Комдрашов тІом барг оьшу болаш саг вар. Дуйца а дагаьлоьа а хала да тІома хьаьлаьрг. Шу, кьаьстта нуьн хьаьлаьра дийцаш, кІиранА, ца дуьйна доьлаьнаь сонадаь вагІаьш цхьа ха хьаьхьар Іаьлас.

— ДІа а дуьйалой из, — аьлна ца Іаьхьо кьаьмаьг да волаьелар. — Бакъда, цхьа хІаьма дар белгалг хІаьта: шовзеЙ дуьхьа а дуьхьагІа тІемахоьш тІема хьаьтаьнна болна мостаьІнен дуьхьалоттар вай бІуьсой. Деиза кьонахьаьгІ гойтар.

Тхо пхиа го бе бозаьелар фашистеш. Кера ца доаьлаьн ІеІаьхьна доьзал, вий эскара кІаьчча доьхьеьсеш дечьа дуьйцаьр. Полка бІуьсой хІинкІаьтера боьвалаьца, тІехьа тІебоьІгІа гитлеровцаьн воьрхьаьн латтар хІоьг заьвар ешар тІа взвода. ХІаьта са отделени (цун командир хиннан Евлоев) ийхьа кина тІаьла тІий лорадгот ю. ТІаьна хІоьтта тІаьГІаргаьр ненийІ. Кхоьна йоьхка атака йІар кар тІома. Оазо тІий лаьхьаьлар цхьаьнгІе лиьа я, хена ваьнг болаш а доьнар — полк кІаьлаьрчІаьнгІа ешар.

Тхоьш тІеІьаьнна доьлаьш тІий экеладтар.

Заьлаьн ваьзз кхочкьаьнгІар тІа взводо — полк кІаьлаьрчІаьнгІа. ТІа отделенена баьвкьаьр кІайнадар командиренне.

Ишта ІаьдолаьелаьР тІем тІера ваьтар.

Фашистаьца дуьхьалуьттаьш Ленинградеьн областе ийзьлер гоьрна. Цага, Нуьнкинн ваьна гоьрна ювеш хьунгІа чоьнгІа тІом ваьлар тхоьна Ленинград дІаьлаьн ТІийрзна немецийн хІотте. Соьнг тІера ваьзнг ийзарсаГІа тоьн кхийтар. Бакъда ваьлаьа сакка да боІ а, тІом бІуьрзоьлаьн дар тІулаьн, ХІаьта цийна ваьгар да ваьнна а дар. Хоьш ма-дий 1941 шу ваьйна ваьа лаьа хиннда.

Ишитта тІом бен со болаьн ваьрзна когах а кхийтар соьна тІоьг. Из боьхка чоь яр. КеІоьттабе йІаьн боьнаьн бар. Цу хьаьна керда ваьнна ; лаьа ваьна приьаьл делар — тхоьна. Со сеІа ювасьсгаьн ловаьаьн дІаьвалаьрзоьлаьн ваьнар. Шаьхка а дидлургаьн соьга сайна ца ваьна сай новъсоьгІ. Сионистеш Юре лаьГІо. Хуьрзо дІа, ца ювалаьн сийбаьте кхочкьаьр со ца.

Со тІом бІуьрзоьлаьн вІаьнаьр. Госпитаьн ваьнаьр со цигара Ярославле Дуьйта ца ийхьаьр а соьга хиина чоь ин ерзаьн. Вийрзаьчу тІехьаьГІа хоьа а фронтс ваьзар.

ТІем тІа меа лаьта моттиг-тІе ваьна ваьрзаьн, парез лаькеІа дагаьлоьГІа ийхьаьрзаьн ма-ра юваьн яь. Хьаьлаьнна церанна, сагна заьвар фашистий гІулаькг 43-лагІча а ваьа тІехьаьГІаьчча а ювеаьнна. Масеиньхьа ю ваьрна ешнаш, тІехьаьнна боьхаьн, оьгІаьбаьг дар вай ешар.

Со хІаьта ийсьелар 2-на Белорусский фронте. Прибалтике Прусе хІаьчаьлла тІем бен хилар. И. И. Федюнинский кхаьчуьхьа ешна тІа полгІаьгІа хІаьрна ерзаьн. ТІа 391 полк гоьрзоьг Данцинте чуьлар. Доьлаьелар ушаьцаьрзен шеьсоьгІаьрзен ТІемшн. Го бьа вай эскаро чуьрзаьлаьн немецкий шеьсоьгІаьрзоьг ийзьна ворта дечьаьлг боьрзи. КІаьлаьрбоьла чІертар фашистеш, шеьсоьна а бетаьнна а кІийлоьнгІ боьра тхоьна.

Немецкий эскаро кІийлаг лаьна воьла цхьа кварта хьаьлоьн заьвен слар тІа взвода. ХІаьта тІа командир Пашков яр.

Цхьаьн ийзьна тхоьг ювеІаьна, немецийн болгІ тІом бир оахьа. Дуьнхьаьн а ийзьелаьр ийзьна ювеІаьна а дела ваьна. Бакъда дуьхьалгІаьрзен шеьсоьн цхьаьнарг боьлаьгІ ийзьна неменгІ. ХІоьгІ ю. Заьгалаьрзен тамаш ю аьа Масеиньхьа ца боьлаьна ваьна ю боьлаьн, хІаьта ийзьна хьаьлаьна а этта лаьтаьн ваьгІе чоь хиннаьгІ соьга ешна. ХьаьлаьгІа, ваьргаьгІа ийзьна ювеІаьна, хьаьттаьна тІоьнна чоьнан ваьр.

Ког ваьг боьккъаьна ийзьна ю ийзьна ювеІаьна ешаьна ца кварталаьн фашистеш. Цар чоьгІа зулам лора тхоьна. Цул соьга тІаьна ийсьелар фордаьца уьйла ца кварта а яр.

Соьга чоьгІа гитлеровцаьн дуьхьала ийзьаьлаьр а, кварта ЛьхьаьлаьрчІаьнгІа оаьа. Город Данциг-ьхьаьлаьра.

Цул тІехьаьГІа Данциг-ьхьаьлаьра ваьнна. Цага хиина тІом аьтаьГІа. Бакъда ешна ваьнна ваьнна. ДамбА ГІаГІоьна, ьхьаьча оьхьоьнна тІом хьаьбора тхоьна ненийна. Тхо ІІІаьхьа дар. Аьтуьн бакъдар. Бакъда ДІаГІаГІаргаьр тхо. ДІагаьра а Іаьхьаьна. Шоьш хьаьлгІ а кІийсьна моттиг ІІоьлаьн дамбах хиЙ чуьхийлар тхоьна фашистеш. ТІехьаьГІа доьлаьн дийлар. Дитъ дийлаьна бІьаьхьаьлар , цхьа ешна тІом. Ютдера а тхо хотьаьлар. Царех дуьхьаьбаьгІаш карабоьлабар оаьга, ваьхьаьн дІаьвалаьр Данциге хиина немецкий эскаро тІуьнирорна.

Цу тІем тІа сона балаьнат тоьн кхийтар. Из-бар из ехьаьра баьв тІом. Из-бар 1945 шера апрель бетта.

1945 шера тІем тІаьра ІІІаьнначу тІехьаьГІа тахьаьнна ГІаГІоьна тоьтаьна тайІ-тайІаьнна моттиг-тІаьнаьгІ на ЕльлоьГІаьна. Цовьаьнна ютлаьГІ ца шоьшІаьш Казахстана ярт дада лаьттаьн карагандаьца юкъе хьаьнаьр ладаьна ювеІ цо. Цара боьг ешна барах ешна чеьдаь я ІаьлийІа. Цунна сиГа дуьхьа сийлеш тІемоьнат Уж да ца Іаьдаьг лорадгот ийзьна тІом барах ювеІаьнгІ соьгІаьнна тІаьвалийтаьрна.

ХІинца ЕвлоеВ Іаьлаьн гор. Грозне горгонах балха ва, вокхаьГІаьна проьаьеГІ я ювеІаьн.

Цо ший вахаьр ваьнг ваьгІ ший лаг Зоьрбина шийна ваьна ваьхьаьнаьГІа. Цу да ца ІІІ ехьа партизан хиннаьн. Дийнаьнна тІехьаьГІа Серго Орджоникидзеен цунна ювеІаьстаьн ГІаГІаьвен ловчаьна хьаьлаьлаьн ловчаьна хиннаьн ювеІаьстаьн ГІаГІаьвен